

Citaten vertalen

Sommige auteurs strooien rijkelijk met citaten, al dan niet uit de wereldliteratuur. Als het gaat om citaten van in het Nederlands vertaalde boeken gebruik ik bij voorkeur een bestaande Nederlandse vertaling. Daarmee behoud je in zekere zin de eigen stem van de geciteerde schrijver, zodat in het uiteindelijke resultaat de meestemigheid beter naar voren komt.

Helaas zijn de auteurs niet altijd even scheutig met hun verwijzingen, wat veel opzoekwerk in de bibliotheek betekent. Soms heb je weinig meer houvast dan de naam van de schrijver en de titel van het boek. Het is echter best leuk om een citaat op te zoeken. Je leest een boek uiterst geconcentreerd en in een sneltreinvaart. Als je het citaat dan vindt is dat heel bevredigend, maar het kost allemaal wel veel tijd. Daar komt bij dat de auteur soms citeert uit naar het Engels vertaalde literatuur. Het zou dan wat vreemd zijn als ik zo'n Engelse vertaling naar het Nederlands vertaal, zeker wanneer er een Nederlandse vertaling van het oorspronkelijke werk bestaat.

Dilemma

Soms levert de vertaling van citaten echter een theoretisch dilemma op. Zo staat in het onlangs door mij vertaalde boek *On Balance* van Adam Phillips een citaat van W.G. Sebald waarin hij allerlei zijden stoffen opsomt die een bepaalde zijdefabriek produceert. Zijn opsomming heeft Sebald op zijn beurt overgenomen uit een brochure van die fabriek. In de Nederlandse vertaling, *De Ringen van Saturnus*, vertaald door Ria van Hengel, staat die opsomming in het Engels. Het boek van Sebald is namelijk oorspronkelijk in het Duits geschreven en daarin is de opsomming een citaat uit de Engelstalige brochure. Moet ik dat nu wel of niet vertalen?

Een ander voorbeeld uit hetzelfde boek leidt tot dezelfde vraag. Ook Sigmund Freud schreef in het Duits en voor de vertaling van de door Phillips geciteerde fragmenten heb ik de Nederlandse vertaling van Wilfred Oranje gebruikt. Nu citeert Freud zelf in een van zijn werken Shakespeare, waarbij het citaat in zijn Duitse tekst in het Engels staat. In de Nederlandse vertaling van Freud staat dat citaat dus ook in het Engels, net zoals uiteraard in de door Phillips gebruikte Engelse Freudvertaling waaruit hij zijn citaat heeft gehaald. (Hij noemt overigens nergens een vertaler.) In de brontekst is de hele tekst dus in het Engels.

De vraag of ik de citaten in deze gevallen moet vertalen heb ik voorgelegd aan de uitgeverij. Het antwoord was dat ik alles maar naar het Nederlands moest overzetten. In het te vertalen boek staat het immers ook allemaal in het Engels. Daarmee was de concrete vraag voor dit boek beantwoord. De lezer krijgt nu de opsomming 'zijdebroom en moiré, satijn en satinet, brokaat en prunel, taf en Florentijnse zijde, glanzzijde en grenadine, bombazijn, belle-isles en martiniques' voorgeschoteld. En voor het Shakespearefragment heb ik de vertaling van Willy Courteaux gebruikt.

Een misschien wat minder valide argument om het allemaal te vertalen is dat iemand die de vertaling leest, zou kunnen denken dat ik een stukje was vergeten. Toch blijft ergens de vraag knagen of dit in dergelijke gevallen eigenlijk wel 'correct' is.

Boekvertalers

Over het vak, de vertaler, de wereld en het boek

<http://www.boekvertalers.nl>

Adam Phillips, *Tegenwicht*, vertaald door Patty Adelaar, Amsterdam: Ambo|Anthos, verschijnt najaar 2011